

Asociația Băncilor
din Moldova

Către: Sergiu PUȘCUȚA
Viceprim-ministru Ministru al Finanțelor

Copie: Valeriu CHIȚAN
Președinte
Comisia Națională a Pieței Financiare

Copie: Octavian ARMAȘU
Guvernator
Banca Națională a Moldovei

28 mai 2020

Ref.: Proiectul de lege privind acordarea unor facilități la plata creditelor acordate de bănci și organizațiile de creditare nebanară anumitor categorii de debitori

Stimate dle Viceprim-ministru,

Prin intermediul acestei scrisori, dorim să aducem la cunoștința Dumneavoastră poziția A.P. „Camera de Comerț Americană din Moldova”, Asociația Băncilor din Moldova și Asociația Businessului European cu privire la proiectul de lege privind acordarea unor facilități la plata creditelor acordate de bănci și organizațiile de creditare nebanară anumitor categorii de debitori.

I. Cu privire la fundamentarea necesității elaborării proiectului normativ

Conform Notei Informative la Proiect: „Prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea implementării unor măsuri de susținere a populației și a mediului de afaceri care au contractate credite de la bănci comerciale și organizații de creditare nebanară, și care au fost afectate de situația epidemiologică (COVID19)”.

Articolul 25 alin. (1), Legea 100/2017 privind actele normative prevede necesitatea dezvoltării unor studii de cercetare în scopul fundamentării necesității sau lipsei acesteia privind inițierea elaborării unui act normativ. Studiile de cercetare se efectuează pentru cunoașterea temeinică a realităților social-economice ce urmează a fi reglementate, a cadrului normativ relevant, a reglementărilor similare în legislația altor state, inclusiv a țărilor Uniunii Europene. Suplimentar, art. 25 stipulează că informațiile și recomandările obținute în urma efectuării studiilor de cercetare se includ în nota informativă.

Constatăm că Nota Informativă a proiectului nu conține informații ce ar denota cunoașterea temeinică a realităților social-economice ce urmează a fi reglementate, a cadrului normativ relevant ce ar demonstra că

autorul a demarat o analiză în vederea fundamentării necesității unei reglementări a respectivelor relații sociale.

În speță, în opinia subsemnaților autorii urmau să analizeze:

- i. Gradul de neplată a creditelor în sectorul financiar bancar și nebanca (PAR30);
- ii. Numărul și valoarea restanțelor la contractele la care s-au admis restanțe la plata creditelor
- iii. Numărul și valoarea contractelor la care s-au efectuat modificări ale clauzelor contractuale în sectorul financiar bancar și nebanca;
- iv. Numărul și valoarea contractelor la care nu a fost dat curs cererii debitorilor în vederea modificării clauzelor contractuale în sectorul financiar bancar și nebanca;
- v. Numărul potențialilor beneficiari ai procedurii de suspendare a executării obligațiilor pecuniare aferente creditului;

Totodată, autorii au omis să prognozeze impactul respectivelor norme asupra tuturor subiecților vizați în respectivele propuneri de reglementări.

În speță, urma a fi analizat:

- i. Impactul propunerilor de norme asupra stabilității sectorului financiar bancar și nebanca de onorare a obligațiilor pecuniare pe termen scurt;
- ii. Impactul propunerilor de norme asupra stabilității sectorului financiar bancar și nebanca de onorare a obligațiilor pecuniare pe termen lung;
- iii. Capacitatea sectorului de creditare bancar și nebanca de a absorbi șocul financiar generat de suspendarea executării obligațiilor pecuniare aferente creditului;
- iv. Cum respectivele amendamente vor afecta capacitatea și apetitul sectorului de creditare bancar și nebanca de a debursa credite noi?

II. Cu privire la constituționalitatea proiectului de lege.

Este de notat că proiectul de lege nicidecum *nu poate fi din categoria Legilor organice*, deoarece domeniul de reglementare indicat la art. 1, nu se încadrează în domeniile menționate la art. 72 alin. (3) lit. a)–o) din Constituție.

Semnalăm la fel că, proiectul de lege conține prevederi care vin în contradicție cu prevederile articolelor 1 alin. (3), 6, 7, 9, 20, 22, 46, 54, 114, 126 alin. (1), (2) lit. b), h) și 127 din Constituție, cu prevederile Codului civil, precum și cu art. 17 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În particular notăm că, prin proiectul de lege Statul intervine în relațiile contractuale dintre privați. Aspecte similare celor din proiectul de lege, de intervenție în relațiile contractuale, au fost examinate de Curtea Constituțională prin hotărârea nr. 5 din 28 februarie 2006 în care a statuat că **Parlamentul, în calitate de organ legislativ suprem, nu are dreptul să intervină în relațiile contractuale.**

Curtea a constatat că prin intervenția Parlamentului în relațiile contractuale, se încalcă principiul separației puterilor în stat (art. 6 din Constituție), comițându-se astfel o ingerință în competența puterii judecătorești, nesocotindu-se principiul legalității impus de conceptul statului de drept și principiul universal al respectării drepturilor dobândite în mod licit, principiile accesului liber la justiție și inviolabilității investițiilor, statuate de art. 1 alin. (3), art. 20, art. 114 și art. 126 alin.(2) lit. h) din Constituție.

Aspecte de neconstituționalitate pot fi sesizate și în privința modului în care a fost redactat art. 1 alin. (1) din proiect, care stabilește că legea în cauză se va aplica tuturor contractelor de credit încheiate *până la data intrării legii în vigoare.*

Această normă contravine principiului neretroactivității legii civile statuat la art. 7 alin. (1) a Codului civil.

În privința principiului neretroactivității legii civile, Curtea Constituțională s-a expus prin hotărârea nr.32 din

29 octombrie 1998, unde a statuat că legea are putere juridică și este aplicabilă de la data publicării ei în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau de la data indicată în textul legii, dar care nu poate precede data publicării acesteia. *Legea nu se aplică faptelor săvârșite înainte de intrarea ei în vigoare, adică nu are efect retroactiv. Ea dispune numai pentru prezent și viitor și nu are efecte juridice pentru trecut.*

Mai mult, în avizul Guvernului asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, aprobat prin hotărârea de Guvern nr. 306/2020, publicat în M.O. nr. 118-123 din 22.05.2020, în care Guvernul a examinat o normă legislativă care producea efecte retroactive, acesta a expus opinia că norma în cauză contravine principiului neretroactivității legii, considerând-o inadmisibilă.

III. Cu privire la oportunitatea instituirii reglementărilor socio-economice

a. Prin intermediul proiectului, autorul a propus ca în perioada 01 iunie 2020 – 31 decembrie 2020, băncile și organizațiile de creditare nebanară să nu fie în drept să aplice penalități sau dobânzi de întârziere pentru neexecutarea (parțială sau integrală) în termen a obligațiilor de plată aferente contractelor de credit aflate în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii¹.

De concept, nu susținem instituirea respectivei norme, ținând cont de următoarele argumente:

1. Considerăm că nu este argumentată necesitatea dispoziției privind prohibiția băncilor și OCN-ilor (în continuare „entitățile de creditare”) de aplicare a penalităților sau dobânzilor de întârziere, pentru neexecutarea (parțială sau integrală) în termen a obligațiilor de plată aferente contractelor de credit aflate în curs de realizare la data intrării în vigoare a Legii, ținând cont că respectiva propunere de normă este aplicabilă pentru toate creditele din portofoliile entităților de creditare și includ contracte de credit încheiate cu debitori care:
 - i. nu au fost afectați de pandemie, starea de urgență și/sau situația excepțională;
 - ii. au fost afectați de alte cauze, decât pandemia, starea de urgență și/sau situația excepțională.

Aprobarea unei astfel de prevederi, poate aduce la situația, când o mare parte din clienți ar fi tentați să nu își respecte obligațiunile contractuale, ceea ce ar duce într-o perspectivă scurtă la îndatorarea excesivă a debitorilor și deteriorarea calității acestor credite, inclusiv ar marca în mod negativ și istoricul de creditare a clienților. Ca rezultat, propunerea, care la prima vedere pare social orientată, ar putea pe termen mediu dimpotrivă să aducă la împovărarea financiară a clienților. Rezultatul va fi nefavorabil atât pentru debitori, cât și pentru bănci și OCN, căci direct va influența calitatea acestor credite și respectiv va duce la majorarea nivelului de credite neperformante în sectorul financiar bancar și nebanar.

Este important de a puncta că oportunitatea propunerii de normă urma a fi analizată în contextul în care deja de 2 luni băncile dar și majoritatea organizațiilor de creditare nebanară ² au stopat calculul penalităților sau dobânzilor de întârziere, precum și aplicarea oricăror comisioane pentru prolongarea sau rescadențarea creditului.

La nivelul organizațiilor de creditare nebanară membre AmCham Moldova ponderea portofoliului de creditare și de leasing la care s-au admis restanțe mai mari de 30 zile constituie 15%³. În sectorul bancar, ponderea portofoliului de creditare și de leasing la care s-au admis restanțe mai mari de 30 zile constituie 8%⁴. Ponderea portofoliului de creditare și de leasing renegotiat în contextul situației epidemiologice COVID-19 constituie 12% din total portofoliu⁵.

¹ Art. 3 alin. (1)

² Din punct de vedere a ponderii pe piața de creditare nebanară

³ Conform situației la 30.04.2020, în baza datelor colectate de AmCham Moldova

⁴ Informație privind activitatea economico-financiară a băncilor din RM

⁵ Conform situației la 30.04.2020, în baza datelor colectate de AmCham Moldova

Neaplicarea penalităților pentru toate creditele chiar și pentru debitorii care nu au fost afectați de situația epidemiologică ar duce la o scădere dramatică a colectărilor și a disciplinei financiare. Astfel se estimează că peste 70% din clienți nu vor achita ratele la timp și vor pune în pericol întreg sector financiar bancar.

Așadar, deja la acest moment presiunea asupra lichidităților creditorilor este una semnificativă. Introducerea unor noi factori destabilizatori ar putea genera o serie de reacții în lanț, precum:

- Diminuarea capacității băncilor și organizațiilor de creditare nebancaară de onorare a obligațiilor față de creditorii externi, deponenți, angajați, stat și alte părți implicate;
- Rezoluțiunea anticipată a unor contracte de finanțare a băncilor și organizațiile de creditare nebancaară în raport cu creditorii acestora, datorită înrăutățirii portofoliului de credit;
- Diminuarea capacității și apetitului de creditare a băncilor și organizațiilor de creditare nebancaară, mai ales în creditarea consumului. Acest factor va duce la diminuarea consumului în economie, scăderea reducerii activității comerciale, respectiv înrăutățirea încasărilor la buget inclusiv din drepturi de import;
- Debitorii se vor baza pe facilitatea de neplată a ratelor de credit și de leasing dat fiind prohibiția de aplicare a penalităților și dobânzilor de întârziere, urmând a se confrunta cu o povară financiară la 1 ianuarie 2021. Această situație poate fi amplificată de un eventual al doilea val pandemic COVID-19, când consecințele inclusiv economice pot fi mult mai grave⁶.
- În caz de suspendare a plăților de credit, vor fi afectate cerințele de prudență. Mai mult de atât, capitalizarea dobânzilor la corpul creditului va constitui de fapt, o premisă pentru creșterea costului creditului, din motiv că se va calcula dobânda la dobândă. Astfel, 6 luni de neachitare modifica comportamentul clientului, existând riscul ca să nu achite în genere creditul în ianuarie 2021;
- Reducerea posibilității băncilor de a monitoriza eficient portofoliile de credite sau de a aplica mecanismul de recuperare într-un mod eficient, inclusiv va fi compromisă producerea ulterioară de credite. Drept rezultat, va fi afectat capitalul, lichiditățile și profitabilitatea entităților creditoare;
- Entitățile creditoare nu au posibilitate tehnică de a gestiona toate eventualele modificări, fiind prezumate costuri aditionale nepronozate și/sau reorientarea angajaților băncilor pentru procesarea manuală a potențialelor solicitări;

Nu mai puțin importantă este analiza juridică a unor astfel de propuneri de norme. În Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 95/2016 se specifică că „*clauza penală reprezintă, în primul rând, o pedeapsă civilă și numai apoi, doar în măsura în care s-a produs un prejudiciu, este și o reparație*”, în opinia noastră urmând a fi tratată de către legiuitor ca un instrument ce ar încuraja debitorii de a-și onora obligațiile contractuale în termen. Este ilustrativă abordarea statului prin prisma politicilor de combatere a efectelor economice negative generate de situația epidemiologică COVID-19. În pofida numeroaselor solicitări parvenite din partea asociațiilor de business de neaplicare a majorării de întârziere și a amenzii în cazul neonorării obligațiilor fiscale⁷, Guvernul nu a considerat oportună o asemenea intervenție motivând că o eliminare prin dispoziție a Comisiei Situație Excepțională a penalităților și amenzilor ar descuraja achitarea la timp a obligațiilor de către cei care desfășoară activitatea de întreprinzător și continuă să facă toate defalcările la timp.

b. Prin intermediul Proiectului, autorul a propus implementarea unei facilități de suspendare la plată a ratelor scadente aferente creditelor, debitorilor persoane fizice și persoane juridice care îndeplinesc o serie de criterii⁸.

⁶Expunerea Prim-ministrului în cadrul ședinței cu președinții de raioane, 18 mai 2020

⁷Articolul 228 alin. (2) și art. 236 alin. (1) din Codul fiscal

⁸Art. 3 alin. (2) – alin. (8), art. 4, art. 5

1. **Se solicită analiza oportunității excluderii persoanelor juridice și persoanelor fizice care practică activitate de întreprinzător sau profesională în baza unor legi speciale, indiferent de forma de exercitare a profesiei, din categoria de beneficiar al facilității de suspendare la plată a ratelor scadente aferente creditelor (în continuare „facilitate”).**

Comunicăm că pe perioada stării de urgență, conform dispozițiilor Comisiei Situații Excepționale și a Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică, entitățile creditare și-au redus substanțial activitatea de debursare a creditelor noi, programul de muncă al sucursalelor, etc., acest fapt afectând situația economică a respectivelor entități.

Suplimentar, criteriile de eligibilitate propuse de autor sunt incerte și lasă spațiu de interpretare. Cu titlu exemplificativ, sintagma „veniturile înregistrate în ultima lună din data depunerii cererii” este ambiguă, dat fiind că nu se cunoaște dacă se referă la luna în care se depune cererea sau cea anterioară depunerii cererii. Mai mult decât atât, dacă aplicabilitatea Legii va fi de la 01.06.20, sunt puține șanse ca până la data de 10-15 ale lunii să existe situații financiare pentru luna anterioară, drept urmare majoritatea solicitărilor vor fi depuse într-o perioadă de 2 săptămâni, ceea ce ar pune o presiune foarte mare pe capacitatea de răspuns a creditorilor în termen de 7 zile⁹. Așadar, nu se vor verifica veniturile din ultima lună dat fiind (i) indisponibilitatea raportului financiar; (ii) veniturile ar putea fi influențate de creanțe din perioadele precedente.

2. **Reieșind din argumentele conceptuale expuse mai sus găsiți atașat Anexa 1 ce adresează problemele expuse mai sus, dar și îmbunătățirea mai multor mecanisme de aplicare a respectivei Legi.**

În lumina celor expuse mai sus opinăm suplimentar că dat fiind că activitatea bancară și activitatea organizațiilor de creditare nebanară reprezintă activitate de întreprinzător, considerăm oportun beneficierea la rândul său de anumite facilități precum: scutirea impozitului pe venit calculat din încasările percepute în baza creditelor ce au fost suspendate/prelungite în temeiul proiectului de lege; oferirea dreptului de a menține activele suspendate/prelungite în temeiul prezentei legi la categoria, înregistrată la data instituirii stării de urgență, scutirea de plăți regulatorii pe perioada 16.03.2020 – 31.10.2020. Nu în ultimul rând, considerăm necesar de a fi abordat și aspectul raportării la birourile istoriilor de credit a creditelor suspendate/prelungite. Totodată, considerăm că aprobarea unor astfel de norme urmează a fi coroborată cu prevederile reglementărilor în vigoare ale Băncii Naționale a Moldovei și respectiv ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare.

În speranța unei cooperări eficiente, vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice informații adiționale.

Cu respect,

Mila Malairău

Director Executiv
Camera de Comerț Americană

Nicolae Dorin

Președinte
Asociația Băncilor din Moldova

Mariana Rufa

Director Executiv
Asociația Businessului European din
Moldova

⁹Art. 5, alin. (6)

Nr.	Norma vizată	Comentariu / Propunere
1	Articolul 1. Domeniul de aplicare	<p>Se propune următoarea redacție a alin. (1): <i>„Prezenta lege se aplică contractelor de credit încheiate până la data declarării stării de urgență.”</i></p> <p>Comentarii: Creditele acordate după data instituirii stării de urgență urmează a fi excluse din obiectul acestei legi, întrucât debitorii au cunoscut, sau trebuiau să cunoască consecințele legate de instituirea stării de urgență, reieșind din faptul că interdicțiile au fost aplicate chiar anterior de data instituirii stării de urgență de către Parlamentul Republicii Moldova.</p>
2	Articolul 2. Noțiuni principale	<p>Se sugerează eliminarea lit. a) <i>„capitalizare - majorarea soldului creditului existent la finele perioadei de suspendare cu dobânda datorată de debitor potrivit prevederilor contractului de credit, calculată pe perioada suspendării la soldul creditului rămas spre rambursare;”</i>.</p> <p>Comentarii: Mecanismul de capitalizare este expus în art. 3 alin. (3). Or, expunerea aceluiași mecanism în formule redacționale diferite ar crea incertitudini la aplicarea acestuia.</p>
3	Articolul 2. Noțiuni principale	<p>Se sugerează expunerea lit. c) în următoarea redacție: <i>„credit ipotecar - credit acordat de un creditor unui debitor conform Legii nr.293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat „Prima casă”, cu modificările ulterioare;”</i>.</p> <p>Comentarii: Se solicită analiza oportunității îngustării excepției aplicabile „creditului ipotecar” conform art. 3 alin. (4) doar pentru creditele contractate în cadrul programului „Prima Casă”. Or, creditele gajate cu ipotecă / credite ipotecare sunt contractate și în scopuri decât de achiziționare de locuințe, drept pentru care se lezează activitatea creditorilor care oferă acest tip de produs, deși riscurile aferente sunt similare altor tipuri de credite acoperite cu gaj. Totodată, credem că este oportun de a scuti de capitalizare creditele contractate în cadrul Programului „Prima Casă” dat fiind că statul deja garantează rambursarea creditului.</p>
4	Articolul 2. Noțiuni principale	<p>Se sugerează expunerea lit. c) în următoarea redacție: <i>„debitor – consumator, astfel definit în Legea nr. 202 din 12.07.2013 privind contractele de credit pentru consumatori;”</i>.</p> <p>Comentarii:</p>

		A se vedea argumentele de la pct. II lit. b) pct. 1. Suplimentar menționăm că contractele de credit cu persoanele juridice au fost deja vizate prin hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei (BNM) care a permis băncilor licențiate să amâne sau să modifice termenele de scadență a plăților și/sau sumele plăților scadente până pe 30 iunie 2020 la creditele acordate agenților economici. Totodată, agenții economici sunt subiecți ai Programului de subvenționare a dobânzilor aprobat prin Legea nr. 60 din 23 aprilie 2020. Rezultat al excluderii persoanelor juridice din lista subiecților, alte norme din proiect ce se referă la persoane juridice urmează a fi excluse.
5	Articolul 3. Condițiile de acordare a facilității de suspendare la plată a ratelor scadente aferente creditelor și alte măsuri	Se sugerează eliminarea alin. (1). Comentarii: A se vedea argumentele de la pct. II lit. a) pct. 1. Totodată, alin. (1) nu prevede cui anume nu sunt în drept creditorii să aplice penalități sau dobânzi de întârziere pentru neexecutarea în termen a obligațiilor de plată aferente creditelor.
6	Articolul 3. Condițiile de acordare a facilității de suspendare la plată a ratelor scadente aferente creditelor și alte măsuri	Se sugerează expunerea alin. (2) în următoarea redacție: <i>„Executarea <u>integrală sau parțială</u> a obligației de plată a debitorului (inclusiv a ratelor scadente aferente creditelor, reprezentând rate de capital, dobânzi, comisioane și alte plăți), se suspendă la cererea acestuia pe un termen de până la 4 luni, care însă nu poate depăși data de 31 octombrie 2020, Prin acord adițional dintre debitor și creditor, aceștia pot stabili un termen mai lung decât ce prevăzut în prezentul aliniat, acesta fiind un drept al Creditorului și nu obligație.</i> Comentarii: Redacția nouă vină să ofere cadru de modificare a contractelor de credit mai permisiv atât pentru debitor cât și pentru creditor. Așadar se propune a se prevede că termenul minim garantat de lege pentru suspendarea plăților este 4 luni. Totuși părțile de comun acord pot consimți la o perioadă de suspendare mai mare, ce ar satisface necesitățile debitorului. Sintagma „ <i>integrală sau parțială</i> ” a fost propusă pentru inserare pentru a armoniza textul normei cu redacția autorului la art. 5 alin. (5).
7	Articolul 3. Condițiile de acordare a facilității de suspendare la plată a ratelor scadente aferente creditelor și alte măsuri	Se sugerează expunerea alin. (3) în următoarea redacție: <i>„(3) Prin derogare de la prevederile art. 15 alin. (8) din Legea nr. 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori, costurile, inclusiv dobânda, comisioanele, alte plăți, datorate de debitori corespunzător sumelor scadente a căror plată este suspendată potrivit alin. (2) se vor capitaliza la soldul creditului existent la finele perioadei de suspendare. Creditorul urmează să se conformeze prevederilor art. 15 alin. (7) din Legea nr. 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori.”</i>

		<p>Comentarii: Costul unui credit este format atât din dobândă, cât și din comisioane, taxe, alte plăți aferente, stabilite la momentul încheierii contractului de credit.</p>
8	<p>Articolul 3. Condițiile de acordare a facilității de suspendare la plată a ratelor scadente aferente creditelor și alte măsuri</p>	<p>Se sugerează expunerea alin. (4) în următoarea redacție: <i>„Prin derogare de la prevederile alin. (3), pentru creditele ipotecare contractate de persoane fizice, dobânda aferentă perioadei de suspendare se calculează potrivit prevederilor contractului de credit, dar nu se capitalizează, <u>respectiva dobânda fiind o creanță distinctă și independentă în raport cu celelalte obligații izvorâte din contractul de credit. La această creanță distinctă dobânda este 0% și plata de către debitor a acestei creanțe se va face eșalonat, începând cu luna imediat următoare încheierii perioadei de suspendare a obligației de plată a debitorului în baza alin. (2).</u>”.</i></p> <p>Comentarii: Redacția propusă aduce o doză suplimentară de certitudine a normei juridice.</p>
9	<p>Articolul 3. Condițiile de acordare a facilității de suspendare la plată a ratelor scadente aferente creditelor și alte măsuri</p>	<p>Se sugerează expunerea alin. (5) în următoarea redacție: <i>„Facilitatea prevăzută la alin. (2) poate fi acordată doar pentru creditele care: a) nu înregistrează restanțe la data instituirii stării de urgență pe teritoriul Republicii Moldova sau debitorii au efectuat plata acestor restanțe până la data solicitării suspendării executării obligației de plată prevăzute la alin. (2), și b) nu au ajuns la scadență și pentru care creditorul nu a declarat scadența anticipată, anterior intrării în vigoare a prezentei leg; c) nu au fost supuse restructurării (rescadențării) legate de amânarea plății soldului creditului existent, si/sau dobânzii, comisioanelor, altor plăți, în perioada stării de urgență declarată prin Hotărârea Parlamentului nr. 55 din 17.03.2020. În cazul în care astfel de restructurare a avut loc, atunci din termenul facilității prevăzute de alin. (2), care poate fi acordat debitorului urmează a fi scăzut perioada pentru care deja s-au amânat plățile în cadrul restructurării anterioare.”.</i></p> <p>Comentarii: Din data de 16.03.2020 au fost primite și deja prelungite o multitudine de contracte. Acestea nu mai pot fi obiectul unor solicitări repetate din partea debitorilor.</p>
10	<p>Articolul 3. Condițiile de acordare a facilității de suspendare la plată a ratelor scadente</p>	<p>Se sugerează expunerea alin. (6) în următoarea redacție: <i>„Perioada maximă de creditare prevăzută în contractul de credit poate fi prelungită cu o perioadă egală cu durata suspendării obligației de plată. Prin acord adițional, creditorul și debitorul pot conveni la prelungirea perioade de</i></p>

	afere creditelor și alte măsuri	<p><i>creditare cu o perioadă ce depășește durata suspendării obligației de plată, acesta fiind un drept al Creditorului și nu obligație.”.</i></p> <p>Comentarii: Considerăm că respectiva formulă redacțională exclude incertitudinile la aplicarea normei.</p>
11	Articolul 3. Condițiile de acordare a facilității de suspendare la plată a ratelor scadente afere creditelor și alte măsuri	<p>Se sugerează eliminarea alin. (7): <i>„(7) Măsura prevăzută la alin. (2) se acordă exclusiv debitorilor care corespund criteriilor stabilite la art. 4 din prezenta lege.”.</i></p> <p>Comentariu Dispoziția art. 3 alin. (7) este expus într-o formulă redacțională similară în art. 4 alin. (1). Or, expunerea aceleiași prevederi în formule redacționale diferite ar crea incertitudini la aplicarea acestora. Mai mult ca atât referința în textul normei alin. (7) doar la criteriile stabilite la art. 4 creează ambiguități în ce privește obligativitatea debitorilor de a corespunde și criteriilor prevăzute la alin. (5) art. 3.</p>
12	Articolul 3. Condițiile de acordare a facilității de suspendare la plată a ratelor scadente afere creditelor și alte măsuri	<p>La alin. (8) după cuvântul <i>„suplimentare”</i> se inserează sintagma <i>„afere contractului de credit”.</i></p> <p>Comentariu: În scopul examinării cererii de suspendare a plății ratelor de credit, creditorul ar necesita efectuarea unor verificări la birourile istoriilor de credit, pentru a reconfirma autenticitatea datelor precum cele ce țin de mărimea salariului/veniturilor sau a contribuțiilor la bugetul public doar la momentul constatării activelor noi.</p>
13	Articolul 4. Criterii de eligibilitate a debitorilor	<p>Se sugerează expunerea alin. (1) în următoarea redacție:</p> <p><i>„(1) Poate beneficia de acordarea facilității de suspendare a executării obligației de plată a ratelor, dobânzilor, comisioanelor și altor plăți afere creditului, debitorul persoană fizică care confirmă documentar faptul că veniturile proprii au fost afectate de situația gravă generată de pandemia de COVID-19, ca urmare a intervenției cel puțin uneia din următoarele cazuri:</i></p> <p><i>a) intrarea debitorului în șomaj tehnic ca efect al închiderii/restrângerii activității angajatorului, pe o perioadă mai mare de 1 lună, din momentul instituirii stării de urgență;</i></p> <p><i>b) concedierea debitorului în baza art. 86 alin. (1) lit. b); c) Codul Muncii în perioada instituirii stării de urgență și sunt înregistrați la Subdiviziunile Teritoriale pentru Ocuparea Forței de Muncă;</i></p> <p><i>c) reducerea salariului debitorului cu cel puțin 50% față de media salariului corespunzător încasat în lunile ianuarie-martie.”</i></p> <p>Comentarii:</p>

		<p>Prin redacția propusă, s-a eliminat posibilitatea de beneficiere de respectiva facilitate în cazul în care rudele de gradul I îndeplinesc criteriile stipulate la alin. 1 art. 4. Acordarea creditului nu s-a bazat pe evaluarea bonității rudelor, ci pe a debitorului. Invocarea unor motive privind diminuarea veniturilor rudelor de gradul I este inechitabilă, întrucât aceștia nu sunt parte a contractului și nu au garantat executarea acestuia în nici un mod.</p> <p>A fost efectuată specificarea că șomajul tehnic urmează să se mențină cel puțin 1 lună din momentul declarării stării de urgență.</p> <p>A fost efectuată specificarea privind care sunt motivele de concediere care pot servi drept criteriu de eligibilitate. Potrivit Codului Muncii Concedierea are loc din inițiativa angajatorului, iar motivele pot fi între altele și sancțiunea disciplinară sau alte tipuri de acțiuni culpabile (inclusiv săvârșirea de infracțiuni), astfel încât legea ar trebui să facă o diferențiere și să prevadă doar motivele de concediere care nu sunt legate de acțiuni culpabile ale angajatului.</p> <p>Nu poate fi considerat drept factor îmbolnăvirea cu COVID-19 întrucât declararea publică a informației referitoare la starea sănătății sale poate fi considerată ca imixtiune în viața privată. Legea nr. 133/2011, art. 6 – art. 7 privind datele cu caracter personal prevede expres cazurile când pot fi prelucrate date cu caracter personal privind starea de sănătate.</p> <p>Suplimentar, se sugerează mărirea ponderii cu care urmează a se diminua venitul la 50% față de media salariului corespunzător încasat în lunile ianuarie-martie, pentru a beneficia de facilitate. Or, menținerea plafonului minim la 25% creează condiții discriminatorii în raport cu acei angajați care au fost trimiși în concediu, conform Codului Muncii urmând a li se garanta o îndemnizație ce nu poate fi mai mică de 50 la sută din salariul lor de bază. Totodată urmează a fi specificat concret ce reprezintă „confirmarea documentară”.</p>
14	Articolul 4. Criterii de eligibilitate a debitorilor	<p>Se sugerează eliminarea alin. (2) și alin. (3).</p> <p>Comentarii: A se vedea argumentele de la pct. II lit. b).</p>
15	Articolul 5. Procedura aferentă suspendării executării obligațiilor pecuniare aferente creditului	<p>Se sugerează expunerea alin. (1) în următoarea redacție: <i>„Pentru a beneficia de suspendarea rambursării ratelor, dobânzilor, comisioanelor și altor plăți, debitorii prezintă creditorilor în termen de 30 zile lucrătoare din data intrării în vigoare a prezentei legi, o solicitare, semnată olograf sau cu semnătură electronică, cu indicarea perioadei de suspendare a executării obligației pecuniare parțiale sau totale în conformitate cu prevederile art. 3 alin. (2), cu extinderea sau fără extinderea scadenței finale a creditului,</i></p>

		<p><i>anexarea documentelor care confirmă cel puțin unul din cazurile prevăzute la art. 3 alin. (5) și art. 4. Modelul de solicitare privind suspendarea executării obligației pecuniare este disponibil pe pagina web a creditorului, sau pus la dispoziția debitorului în cadrul sucursalelor, agențiilor și oficiilor secundar”.</i></p> <p>Comentarii: Dat fiind situațiile litigioase ce ar putea apărea între debitor și creditor se consideră oportun de a reglementa mai detaliat forma cererii, precum și informațiile ce urmează a se conține în modelul solicitării. Paralel a fost sugerat eliminarea sintagmei ce ține de datele de contact, dat fiind că creditorul și debitorul comunică în baza datelor de contact incluse în contractul de credit.</p>
16	Articolul 5. Procedura aferentă suspendării executării obligațiilor pecuniare aferente creditului	<p>Se recomandă completarea articolului cu un nou alineat (2) în următoarea redacție: <i>„(2) Creditorul poate solicita, pe parcursul termenului prevăzut la alin. (7), orice documente sau informații suplimentare dacă cele prezentate nu sînt suficiente ori relevante pentru examinarea solicitării debitorului sau dacă documentația și/sau informația prezintă alte deficiențe. Dacă solicitantul nu prezintă informațiile și documentele respective cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea termenului prevăzut la alin. (7), cererea privind suspendarea executării obligației pecuniare își pierde valabilitatea. Creditorul poate verifica veridicitatea informației puse la dispoziție de debitor în baza de date a biroului istoriilor de credit.”</i></p> <p>Comentarii: Dat fiind situațiile litigioase ce ar putea apărea între debitor și creditor se consideră oportun de a reglementa dreptul creditorului de a solicita informații suplimentare, precum și de dreptul de a verifica veridicitatea datelor puse la dispoziție de debitor.</p>
17	Articolul 5. Procedura aferentă suspendării executării obligațiilor pecuniare aferente creditului	<p>Se sugerează expunerea alin. (4) în următoarea redacție (<i>conform numerotării autorului</i>): <i>„Debitorul este în drept să solicite creditorului suspendarea <u>parțială sau integrală</u> a executării obligațiilor pecuniare rezultate din contractele de credit.”.</i></p> <p>Comentarii: Recomandarea poartă un caracter redacțional privind permutarea sintagmei „parțială sau integrală” în cadrul aceleiași propoziții.</p>
18	Articolul 5. Procedura aferentă suspendării executării obligațiilor	<p>Se sugerează expunerea alin. (5) în următoarea redacție (<i>conform numerotării autorului</i>): <i>„Creditorul poate refuza aprobarea cererii privind suspendarea executării obligației pecuniare prezentate de debitor în unul din următoarele cazuri exclusive:</i></p>

	<p>pecuniare aferente creditului</p>	<p><i>a) debitorul nu a semnat solicitarea scrisă, sau aceasta a fost semnată de o persoană neîmputernicită în modul corespunzător;</i> <i>b) cererea debitorului nu conține datele ce duc la identificarea acestuia;</i> <i>c) debitorul nu corespunde criteriilor de eligibilitate prevăzute la art. 3 alin. (5) și art. 4;</i> <i>d) debitorul nu a prezentat documentele justificative în vederea confirmării eligibilității debitorului;</i> <i>e) debitorul a prezentat informație falsă;</i> <i>f) perioada de suspendare a executării obligațiilor pecuniare aferente creditului solicitat de debitor depășește limitele stabilite la art. 3 alin. (2) și debitorul refuză determinarea altui termen;</i> <i>g) solicitarea a fost prezentată cu încălcarea termenului prevăzut la alin. (1);</i> <i>h) debitorul a beneficiat după data de 16.03.2020 de facilități similare, la cererea acestuia.”</i></p> <p>Comentarii: Lista criteriilor de refuz a fost completată.</p>
19	<p>Articolul 5. Procedura aferentă suspendării executării obligațiilor pecuniare aferente creditului</p>	<p>Se sugerează expunerea alin. (6) în următoarea redacție (<i>conform numerotării autorului</i>): <i>„Creditorul examinează solicitarea în condițiile prevăzute de prezenta lege și comunică debitorului decizia sa, în termen de până la 14 zile din data primirii solicitării în cauză.”.</i></p> <p>Comentarii: Procedura de analiză propusă este complicată și cu termene restrânse, care, de facto, nu vor putea fi respectate, dat fiind că creditorul urmează să emită opinii de risc pe fiecare solicitare de credit în parte. Paralel a fost sugerat eliminarea sintagmei ce ține de datele de contact, dat fiind că creditorul și debitorul comunică în baza datelor de contact incluse în contractul de credit.</p>
20	<p>Articolul 5. Procedura aferentă suspendării executării obligațiilor pecuniare aferente creditului</p>	<p>La alin. (6) (<i>conform numerotării autorului</i>), cuvântul „<i>plăților</i>” se substituie cu „<i>ratelor, dobânzilor, comisioanelor și altor plăți</i>”.</p> <p>Comentarii: Normele nu reglementează care este soarta comisioanelor și altor plăți după expirarea perioadei de suspendare, dispunând doar că acestea sunt și ele suspendate la plată, împreună cu capitalul și dobânzile. În cazul în care noul grafic de plăți nu ar include și comisioanele aferente, acest lucru ar putea genera potențiale refuzuri de plată când creditorii vor solicita plata acestora integral la sfârșitul perioadei de suspendare.</p>

21	<p>Articolul 5. Procedura aferentă suspendării executării obligațiilor pecuniare aferente creditului</p>	<p>Se sugerează următoarea redacție a alin. (9) (conform numerotării autorului): <i>„Decizia de aprobare privind suspendarea executării obligațiilor de plată menționate la art. 3 alin. (2) produce efecte din momentul:</i> <i>a) expedierii notificării debitorului; sau</i> <i>b) semnarea unui acord adițional.”</i></p> <p>Comentarii: Noua redacție aduce claritate privind momentul produce efectelor juridice și în cazurile în care creditorul și debitorul consideră oportună semnarea unui acord adițional.</p>
22	<p>Articolul 5. Procedura aferentă suspendării executării obligațiilor pecuniare aferente creditului</p>	<p>Se sugerează expunerea alin. (10) în următoarea redacție (conform numerotării autorului): <i>„În cazul contractelor de credit cu dobândă fixă, în graficul de rambursare a creditului revizuit după acordarea facilității de suspendare a executării obligației pecuniare, rata dobânzii se menține cel mult la nivelul prevăzut în contractul de credit încheiat între debitor și creditor.”.</i></p> <p>Comentarii: Autorul urmează să considere limitarea ratei dobânzii doar la contractele cu dobândă fixă, nu și la cele cu dobândă variabilă. Suplimentar se omite că din momentul încheierii contractului de credit și până la survenirea dreptului de suspendare, rata dobânzii ar putea fi de mai multe ori schimbată în temeiul diferitor circumstanțe, inclusiv prin acorduri adiționale la contractul de credit inițial.</p>
23	<p>Articolul 5. Procedura aferentă suspendării executării obligațiilor pecuniare aferente creditului</p>	<p>Se sugerează expunerea alin. (11) în următoarea redacție (conform numerotării autorului): <i>„Garanțiile de orice natură personale sau reale rămân neafectate de punerea în aplicarea a prezentei legi. În special, garanțiile vor acoperi, fără a fi necesare modificări, notificări sau alte formalități de publicitate, sumele adiționale și perioadele adiționale rezultate din punerea în aplicare a prezentei legi.”.</i></p> <p>Comentarii: Norma în redacția autorului nu abordează exhaustiv impactul suspendării obligației de plată asupra garanțiilor personale și reale (imobile și mobile). Așadar prin redacția sugerată a fost propus exonerarea de la obligativitatea îndeplinirii oricăror formalități aferente notificării fidejutorului, modificării datelor în registrele de publicitate constitutive, etc. Mai mult ca atât, respectiva normă va scuti debitorii de obligativitatea achitării serviciilor notariale, la ASP, la registratorii Registrului Garanțiilor Reale Mobiliare.</p>

24	Articolul 6. Dispoziții finale	<p>Se sugerează expunerea alin. (1) în următoarea redacție: <i>„Prezenta lege intră în vigoare în termen de <u>2 săptămâni</u> de la data la data publicării în Monitorul Oficial.”</i></p> <p>Comentarii: Creditorii au nevoie de un termen minim pentru ajustarea sistemelor IT în vederea aplicării respectivei legi.</p>
25	Articol nou	<p>Se sugerează completarea proiectului de lege cu un articol nou, în următoarea redacție: <i>„(1) Băncile comerciale și organizațiile de creditare nebancaară sunt scutite de impozitul pe venit calculat din încasările percepute în baza creditelor ce au fost suspendate/prelungite în temeiul prezentei legi. (2) Băncile comerciale și organizațiile de creditare nebancaară vor menține activele suspendate/prelungite în temeiul prezentei legi la categoria, înregistrată la data instituirii stării de urgență. (3) Organizațiile de creditare nebancaară vor fi scutite de plăți regulatorii pe perioada 16.03.2020 – 31.12.2020.” (4) Băncile și organizațiile de creditare nebancaară nu sunt obligate să formeze provizioane suplimentare pentru creditele care au fost restructurate în temeiul prezentei Legi;</i></p> <p>Comentarii: A se vedea argumentele expuse în scrisoarea de însoțire.</p>